

مجازات جرم «نسل کشی» در نظام کیفری اسلام و
نظام بین المللی کیفری

مؤلف : عزیزه بهلولی

www.ketab.ir

انتشارات شهر علم

عنوان:

مطالعه تطبیقی مجازات جرم «نسل کشی»
در نظام کیفری اسلام و نظام بین‌المللی
کیفری

گردآوری و تالیف:

عزیزه بهلولی

ناشر:

شهر علم

چاپخانه:

چاپ دیجیتال صداقت

نوبت چاپ:

اول

شمارگان:

۲۰۰

قیمت:

۲۰۰۰۰ ریال

عنوان و نام پدیدآور: مطالعه تطبیقی مجازات جرم
«نسل کشی» در نظام کیفری اسلام و نظام بین‌المللی

کیفری/گردآوری و تالیف عزیزه بهلولی

تهیه و تالیف: عزیزه بهلولی

مشخصات نشر: تهران، شهر علم، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری:

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۵۸۰-۶-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: نسل کشی — قوانین و مقررات

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ م ۹۶ ب/ KZ۷۱۸۰

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۱۵۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۱۰۹۴۳

آدرس: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، مجتمع فرهنگی، طبقه ۴، واحد ۷۰۲

موبایل: ۰۲۱ ۵۳۷۰۶۰۲۱

تلفن: ۰۲۱۶۶۴۰۱۹۳۸

پست الکترونیکی: Shahre.elm@yahoo.com

فهرست مطالب

فهرست مطالب.....	۵
مفهوم مجازات در لغت و در اصطلاح.....	۱۱
نسل کشی در لغت و در اصطلاح.....	۱۲
نظام بین المللی کیفری.....	۱۴
نسل کشی و جنایات علیه بشریت.....	۱۷
ارکان عناصر نسل کشی.....	۲۰
نگاهی اجمالی به نسل کشی در دو قرن اخیر.....	۳۰
تاریخچه مجازات جرم نسل کشی در اسلام.....	۴۱
تاریخچه مجازات جرم نسل کشی در دیوان بین المللی کیفری.....	۴۷
چگونگی تصویب کنوانسیون ۴۸ و مجازات نسل کشی.....	۴۸
منوعیت سلاح های کشتار جمعی.....	۵۱
منوعیت کاربری سلاح های وحشیانه و کشتار جمعی در اسلام.....	۵۷
نگاهی به سیره پیامبر اکرم (ص) در جنگها.....	۸۰
نگاهی به مبانی فقهی و قرآنی جنگ و نسل کشی.....	۹۵
دیدگاه فقهی در خصوص سلاح های کشتار جمعی.....	۹۶
سلاح های کشتار جمعی و نسل کشی.....	۱۰۴
دیدگاه فقهی در خصوص نسل کشی.....	۱۰۴
دیوان بین المللی کیفری.....	۱۰۸
دادگاههای دیوان.....	۱۱۰
اقسام و مصادیق محاکم کیفری بین المللی.....	۱۱۱

- ۱۱۳.....دادگاههای مبتنی بر معاهدات.....
- ۱۱۸.....دادگاههای مبتنی بر سازمانهای بین المللی.....
- ۱۲۸.....چگونگی اجرای مجازات.....
- ۱۲۹.....صلاحیت کیفری بین المللی.....
- ۱۳۰.....اصل صلاحیت تکمیلی.....
- ۱۳۲.....صلاحیت زمانی دیوان بین المللی کیفری.....
- ۱۳۲.....صلاحیت شخصی دیوان بین المللی کیفری.....
- ۱۳۶.....نتیجه گیری.....
- ۱۳۷.....منابع و مآخذ.....

مقدمه

در نظام اسلام به طور صریح جرم نسل‌کشی، جرم انگاری نشده است، لذا برای شناسایی جرم نسل‌کشی در اسلام باید به آیات و روایات و سیره اهل بیت (ع) و مبانی فقهی رجوع کنیم. در اسلام حتی حساسیت نسبت به سقط جنین به‌عنوان فردی که هنوز پا به عرصه حیات نگذاشته وجود دارد و در مراحل مختلف سقط، مجازات‌های معینی را مشخص کرده است و این نشان از دقت و قدمت قواعد بشردوستانه و حقوق جنگ در اسلام نسبت به نظام بین‌المللی کیفری است. در حالی که کشتار بی رحمانه و وحشتناک گروه‌های ملی، قومی، مذهبی و نژادی در طول تاریخ، به‌ویژه در قرن بیستم، زمینه‌ساز ورود واژه نوظهور نسل‌کشی به ادبیات حقوق بین‌الملل جزائی، جرم‌انگاری آن گردید و مجازات این جرم در اساسنامه ICC حبس و یا حبس‌های نا محدود نامشخص می‌باشد و نیز مصادیق جرم نسل‌کشی در ماده ۶ اساسنامه مذکور تعریف شده است. در این کتاب به دنبال روشن شدن تفاوت‌های میان نظام حقوق اسلام مبتنی بر فقه امامیه و نظام بین‌المللی کیفری می‌باشیم. لذا هدف اصلی این تحقیق روشن شدن ابعاد این مسأله است.

ممنوعیت ارتکاب جنایت نسل‌کشی (ایم) بنا بر تصریح کنوانسیون ۱۹۴۸ جلوگیری و مجازات جنایت نسل‌کشی، هم اکنون به بخشی از حقوق بین‌المللی عرفی تبدیل شده و قاعده‌ای آمره محسوب می‌شود. ماده ۲ کنوانسیون اخیر، نسل‌زدایی را این گونه تعریف کرده است: «نسل‌زدایی عبارت است از ارتکاب هر یک از اعمال مشروح زیر علیه یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی که به قصد نابود کردن کلی یا جزئی آنها، دارای بودن این اوصاف صورت می‌گیرد:

الف) (کشتار اعضای گروه، ب) ایراد آسیب جسمی یا روانی جدی به اعضای یک گروه، ج) قرار دادن عمدی یک گروه در معرض شرایط نامساعد زندگی، به انتظار نابودی فیزیکی کلی یا جزئی آن گروه

د) تحمیل تدابیری به قصد جلوگیری از زاد و ولد در یک گروه

هـ) انتقال اجباری کودکان یک گروه به گروه دیگر این تعریف در بند ۲ ماده ۴ اساسنامه دادگاه یوگسلاوی سابق، بند ۲ ماده ۲ اساسنامه دادگاه رواندا و ماده ۶ اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری عیناً تکرار شده است. نخستین بار رافائل لمکین واژه یونانی (geno) (به معنای نسل یا قبیله) و

پسوند لاتینی (cide) به معنای کشتن را در کنار یکدیگر قرار داد و اصطلاح (genocide) را وضع کرد. در منشور نورنبرگ یا حتی دادگاه مذکور به واژه نسل‌زدایی هیچ اشاره خاصی نشده بود. با این همه اصطلاح فوق در ادعا نامه صادره راه یافت و هر از گاهی توسط دادستان مورد استفاده قرار می گرفت. دادگاه نظامی محاکمه مرتکبین نسل‌زدایی ارمنی‌ها که به ابتکار جانشینان حکومت عثمانی تشکیل شد هرگز به کار خود خاتمه نداد و نیز مدتی طولانی از بحث و تبادل نظر درباره محاکمه رهبران خمرهای سرخ می‌گذرد؛ گو اینکه این آرزوی دیرینه تا مرحله تحقق فاصله‌ای بسیار داشت. اما برخلاف نظام حقوق بین‌الملل کیفری در اسلام به صورت جزئی و دقت به جرم نسل‌کشی پرداخته شده است تا جایی که حتی در مسأله سقط جنین که جان یک انسان مطرح است، با دقت به مراحل رشد جنین توجه داشته و در هر مرحله‌ای از رشد جنین مجازات خاصی بدان تعلق گرفته است؛ تا چه رسد به مجازات‌هایی در سطح کشتار قومی و نژادی که منجر به نابودی انسان‌ها را هدف قرار می‌دهد. بنابراین هدف از انجام این تحقیق بررسی مجازات جرم نسل‌کشی در نظام کیفری اسلام و نظام بین‌المللی کیفری است و پرسش اصلی ما این است که مجازات جرم نسل‌کشی در نظام کیفری اسلام و حقوق بین‌المللی چیست؟ اهمیت این موضوع از آنجا ناشی می‌شود که کشورهای اسلامی در صورتی که احکام و قوانین اسلام در آنها اجرا شود بالتبع باید تحت تأثیر یک نظام کیفری اسلامی قرار گیرند، اما با تأسیس دیوان بین‌المللی کیفری (ICC) برخی از کشورهای اسلامی نیز به عضویت این دیوان درآمده‌اند. لذا انجام تحقیق به منظور یافتن تفاوت‌های مجازات جرم نسل‌کشی در این دو نظام برای سیاست‌گذاری کشورهای اسلامی امری ضروری است که عبارتند از:

- تحلیل ماهیت، ارکان در مصادیق جرم نسل‌کشی از نظام اسلام

- تبیین مجازات جرم نسل‌کشی در نظام بین‌المللی کیفری و دیوان بین‌المللی کیفری (ICC) به عنوان مرفقی‌ترین اساسنامه بین‌المللی در زمینه کیفری.